

Ako pravni odnos među pojedincima sadržava elemente kojima je povezan s dvjema državama ili više njih (međunarodni element) te nastane spor, grčki sudovi ne primjenjuju nužno grčko pravo te istražuju koje se pravo mora primijeniti (mjerodavno pravo) na temelju međunarodnog privatnog prava. Međunarodno privatno pravo mehanizam je koji djeluje na temelju pravila o povezujućim čimbenicima kako bi se odredilo mjerodavno pravo (tj. odredbe prava jedne zemlje) koje može biti pravo predmetnog suda ili druge zemlje. Jedna poveznica ili više njih upotrebljavaju se za određivanje mjerodavnog prava na temelju pravila o povezujućim čimbenicima. Povezujući čimbenik jest čimbenik spora s međunarodnim elementom koji aktivira posebno pravilo međunarodnog privatnog prava radi određivanja mjerodavnog prava u predmetu o kojem je riječ, tj. grčkog prava ili prava strane države (sukob zakona).

1 Izvori važećih pravila

Grčki su zakoni temeljni izvor za određivanje mjerodavnog prava. Koncept prava obuhvaća i bilateralne i multilateralne međunarodne konvencije koje je Grčka ratificirala te koje se nakon ratifikacije primjenjuju jednako kao i grčko nacionalno pravo. Koncept prava obuhvaća i zakonodavstvo koje je donijela Europska unija, posebice uredbe. S obzirom na trenutačno povećanje privatnih transakcija na međunarodnoj razini i u pogledu broja i u pogledu vrste, grčka sudska praksa i Sud Europske unije, iako nisu službeni izvor, imaju ključnu ulogu u popunjavanju praznina u međunarodnom privatnom pravu koje se upotrebljava u određivanju mjerodavnog prava.

1.1 Nacionalna pravila

Ključne su odredbe utvrđene u člancima 4. – 33. Građanskog zakonika, kao i u drugom zakonodavstvu, npr. u člancima 90. – 96. Zakona 5325/1932 o mjenicama i zadužnicama te u člancima 70. – 76. Zakona 5960/1933 o čekovima.

1.2 Multilateralne međunarodne konvencije

U nastavku su navedene određene multilateralne međunarodne konvencije:

Ženevska konvencija od 19. svibnja 1956. o ugovoru o međunarodnom prijevozu robe cestom koju je Grčka ratificirala Zakonom 559/1977.

Haška konvencija od 5. listopada 1961. o sukobu zakona u pogledu oblika oporučnih raspolaganja koju je Grčka ratificirala Zakonom 1325/1983.

Haška konvencija od 15. studenoga 1965. o dostavi u inozemstvo sudskih i izvansudskih dokumenata u građanskim ili trgovačkim stvarima koju je Grčka ratificirala Zakonom 1334/1983.

Haška konvencija od 19. listopada 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece koju je Grčka ratificirala Zakonom 4020/2011.

1.3 Glavne bilateralne konvencije

U nastavku su navedene određene bilateralne međunarodne konvencije:

Konvencija od 17. svibnja 1993. o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima između Helenske Republike i Republike Albanije koju je Grčka ratificirala Zakonom 2311/1995.

Ugovor od 3. kolovoza 1951. o prijateljstvu, trgovini i plovidbi između Grčke i SAD-a koji je Grčka ratificirala Zakonom 2893/1954.

2 Provedba pravila o sukobu prava

2.1 Obveza suca da na vlastitu inicijativu primijeni pravila o sukobu prava

Ako je u skladu s pravilima o povezujućim čimbenicima u grčkom međunarodnom privatnom pravu pravo druge zemlje mjerodavno pravo, grčki sudac to uzima u obzir na vlastitu inicijativu, tj. bez potrebe da ga stranke navode, te mora istražiti koje se odredbe stranog prava primjenjuju (članak 337. Zakonika o parničnom postupku).

2.2 Upućivanje

Ako je odredbama grčkog međunarodnog privatnog prava propisano da se primjenjuje pravo druge zemlje, primjenjuju se odredbe njegova materijalnog prava, tj. poziva se samo na njih umjesto na odredbe međunarodnog privatnog prava te zemlje (članak 32. Građanskog zakonika), a njima se pak može propisati primjena grčkog prava ili prava neke treće države.

2.3 Promjena povezujućeg faktora

Povezujući čimbenik pravnog odnosa često se mijenja tijekom tog odnosa, npr. ako se sjedište društva premjesti iz jedne zemlje u drugu mijenja se i mjerodavno pravo. Postoje pravila kojima se izričito propisuje rješenje u pogledu toga koje se pravo primjenjuje u konačnici, u suprotnom sud primjenjuje mjerodavno pravo koje se primjenjivalo prije promjene povezujućeg čimbenika ili ono koje se primjenjivalo nakon nje, ili ih kombinira, ovisno o stvarnim okolnostima predmeta.

2.4 Iznimke od uobičajene primjene pravila o sukobu

Ako je grčkim međunarodnim privatnim pravom (pravilima o povezujućim čimbenicima) određena primjena stranog prava, ali je ona u sukobu s temeljnim moralnim ili pravnim shvaćanjima koja oblikuju javni poredak u Grčkoj (članak 33. Građanskog zakonika), nakon rasprave u tom predmetu grčki sud neće primijeniti relevantne odredbe stranog prava, nego će primijeniti druge strane odredbe (negativna funkcija). Međutim, ako isključenje primjene za sobom ostavi pravni vakuum u stranom pravu, on se premošćuje primjenom grčkog prava (pozitivna funkcija).

Jedan je od načina zaštite interesa grčkog pravnog sustava donošenje pravila koja se izravno primjenjuju. Tim se pravilima uređuju posebno važna pitanja u okviru unutarnjih pravnih odnosa države te ih izravno primjenjuju i grčki sudovi u predmetima s međunarodnim elementom koji nisu riješeni primjenom grčkog međunarodnog privatnog prava.

2.5 Dokaz stranog prava

Grčki sudac može upotrijebiti bilo koje sredstvo koje smatra odgovarajućim radi utvrđivanja stranog prava koje treba primijeniti. To se može temeljiti na pravnim informacijama s kojima su suci osobno upoznati ili ih mogu potražiti u okviru (multilateralnih i bilateralnih) međunarodnih konvencija, u skladu s kojima su se države članice obvezale na pružanje informacija, ili ih zatražiti od domaćih ili stranih znanstvenih organizacija. Ako je teško ili čak nemoguće odrediti mjerodavno strano pravo, grčki sudac smije zatražiti i pomoć stranaka, pri čemu međutim nije ograničen samo na dokaze koje mu one dostave (članak 337. Zakonika o parničnom postupku).

U iznimnim situacijama grčki će sudac primijeniti grčko pravo umjesto mjerodavnog stranog prava ako se, unatoč svim uložnim naporima da se pronađu odredbe stranog prava, to pokaže nemogućim.

3 Pravila o sukobu prava

3.1 Ugovorne obveze i pravni akti

Grčki će sudac odrediti mjerodavno pravo u većini ugovora i pravnih akata sklopljenih 17. prosinca 2009. ili nakon tog datuma na temelju Uredbe (EZ) br. 593/2008 (Rim I.). Općenito je pravilo da se primjenjuje pravo koje izaberu stranke.

U pogledu ugovora i pravnih akata sklopljenih od 1. travnja 1991. do 16. prosinca 2009. mjerodavno pravo određuje se na temelju Rimske konvencije Zajednice od 19. lipnja 1980. kojom se utvrđuje općenito pravilo koje je istovjetno prethodno navedenom.

U pogledu svih kategorija ugovornih obveza i pravnih akata koji su izričito isključeni iz područja primjene navedene Uredbe i Konvencije, kao i onih koji su sklopljeni prije 1. travnja 1991., mjerodavno se pravo određuje na temelju članka 25. Građanskog zakonika kojim se utvrđuje općenito pravilo istovjetno onome iz Uredbe.

3.2 Izvanugovorne obveze

Grčki će sudac odrediti pravo koje se primjenjuje na obveze koje proizlaze iz protupravnog postupanja i na obveze koje proizlaze iz neopravdanog bogaćenja, posloводства bez naloga i predugovorne odgovornosti nastale 11. siječnja 2009. ili nakon tog datuma, na temelju Uredbe (EZ) br. 864/2007 (Rim II.). Općenito je pravilo da će se primjenjivati pravo države u kojoj je došlo do protupravnog postupanja.

U pogledu protupravnog postupanja koje ne pripada području primjene navedene Uredbe i protupravnog postupanja nastalog prije 11. siječnja 2009., mjerodavno se pravo određuje na temelju članka 26. Građanskog zakonika kojim se propisuje općenito pravilo koje je istovjetno onome iz Uredbe.

U skladu s grčkom sudskom praksom, pravo koje se primjenjuje na krivnju koja proizlazi iz neopravdanog bogaćenja nastalog prije 11. siječnja 2009. pravo je one države koja je najprikladnija s obzirom na ukupne posebne okolnosti.

3.3 Osobni status, njegovi aspekti s obzirom na građanski status (ime, prebivalište, svojstvo)

– Fizičke osobe

Ime, prebivalište

S obzirom na to da se ime i prebivalište upotrebljavaju radi pojedinačnog identificiranja fizičkih osoba, pravo koje se na njih primjenjuje određuje se svaki put u okviru posebnog pravnog odnosa koji je potrebno urediti. Stoga se imena i prebivališta bračnih drugova uređuju zakonom kojim se utvrđuju njihovi osobni odnosi u skladu s člankom 14. Građanskog zakonika, a imena i prebivališta maloljetne djece uređuju se zakonom o odnosu roditelj – dijete u skladu s člancima 18. – 21. Građanskog zakonika.

Sposobnost

U pogledu pitanja koja se odnose na sposobnost bilo koje osobe, grčke ili strane nacionalnosti, da postane predmetom prava i obveza, da izvrši pravne radnje te da bude stranka u sudskom predmetu i osobno sudjeluje na suđenju, primjenjuje se pravo države čiji je osoba državljanin (članci 5. i 7. Građanskog zakonika, članak 62. točka (a) i članak 63. stavak 1. Zakonika o parničnom postupku). Ako stranac u skladu s pravom države čiji je državljanin nema sposobnost izvršavanja pravnih radnji ili osobnog sudjelovanja na suđenju, ali je grčkim pravom propisano da ima navedene sposobnosti (osim pravnih radnji koje pripadaju području primjene obiteljskog prava, nasljednog prava i imovinskog prava za imovinu izvan Grčke), primjenjuje se grčko pravo (članak 9. Građanskog zakonika i članak 66. Zakonika o parničnom postupku).

– Pravne osobe

U pogledu pitanja koja se odnose na pravnu sposobnost pravnih osoba, primjenjivat će se pravo mjesta sjedišta pravne osobe u skladu s člankom 10. Građanskog zakonika. U skladu s grčkom sudskom praksom, pojam „sjedište” znači stvarno, a ne zakonsko sjedište.

3.4 Uspostava odnosa roditelj-dijete, uključujući posvajanje

3.4.1 Uspostava odnosa roditelj-dijete

Pitanja odnosa roditelj – dijete odnose se na obiteljske veze između roditelja i djece te na povezana prava i obveze koji iz njih proizlaze.

Za odlučivanje o tome je li dijete rođeno u braku ili izvan braka (članak 17. Građanskog zakonika), mjerodavno je pravo:

pravo države kojim su uređeni osobni odnosi između djetetove majke i njezina bračnog druga u trenutku kad je dijete rođeno, kako je određeno u članku 14. Građanskog zakonika;

ako je brak razvrgnut prije djetetova rođenja, pravo države kojim su uređeni osobni odnosi između djetetove majke i njezina bračnog druga u trenutku kad je brak razvrgnut, kako je određeno u članku 14. Građanskog zakonika.

Kad je riječ o djeci rođenoj u braku, čak i ako je brak razvrgnut, mjerodavno pravo za odnos roditelj – dijete:

odredit će grčki sudac u skladu s Haškom konvencijom od 19. listopada 1996. o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznanju, ovrsi i suradnji u području roditeljske odgovornosti i mjerama za zaštitu djece koju je Grčka ratificirala Zakonom 4020/2011, u pogledu roditeljske odgovornosti i mjera za zaštitu djece, u slučaju prava države koja je članica navedene konvencije.

Mjerodavno pravo države koja nije potpisnica navedene Konvencije ili u pogledu pitanja koja nisu uređena navedenom Konvencijom, u skladu s člankom 18. Građanskog zakonika:

ako su državljani iste države – pravo te države;

ako su stekli novo zajedničko državljanstvo nakon rođenja – pravo države njihova posljednjeg zajedničkog državljanstva;

ako su državljani različitih država prije rođenja te se njihovo državljanstvo ne mijenja nakon rođenja ili ako su državljani iste države prije rođenja, ali se državljanstvo roditelja ili djeteta promijenilo nakon rođenja – pravo države u kojoj su imali posljednje zajedničko uobičajeno boravište u trenutku rođenja;

ako nemaju zajedničko uobičajeno boravište – pravo države čiji je dijete državljanin.

Mjerodavno pravo za odnose između majke i oca te djeteta rođena izvan braka (članci 19. i 20. Građanskog zakonika):

ako su državljani iste države – pravo te države;

ako su stekli novo zajedničko državljanstvo nakon rođenja – pravo države njihova posljednjeg zajedničkog državljanstva;

ako su državljani različitih država prije rođenja te se njihovo državljanstvo ne mijenja nakon rođenja ili ako su državljani iste države prije rođenja, ali se državljanstvo roditelja ili djeteta promijenilo nakon rođenja – pravo države u kojoj su imali posljednje zajedničko uobičajeno boravište u vrijeme rođenja;

ako nemaju zajedničko uobičajeno boravište – pravo države čiji su majka ili otac državljani.

Mjerodavno pravo za obveze uzdržavanja koje roditelj ima prema djetetu.

Grčki će sudac odrediti mjerodavno pravo 18. lipnja 2011. ili nakon tog datuma na temelju Uredbe (EZ) br. 4/2009, kako je propisano Haškim protokolom od 23. studenoga 2007. Općenito je pravilo da će se primjenjivati pravo države u kojoj je uobičajeno boravište stranke koja je obveznik uzdržavanja.

3.4.2 Posvojenje

Mjerodavno pravo za uvjete posvojenja i zaključivanje postupka posvojenja s međunarodnim elementom pravo je države čiji je državljanin svaka osoba uključena u postupak posvojenja (članak 23. Građanskog zakonika). Mjerodavno pravo za oblik posvojenja pravo je predviđeno člankom 11. Građanskog zakonika, tj. ili pravo kojim se uređuje njegov sadržaj, ili pravo mjesta u kojemu je sastavljen, ili pravo države čiji su sve stranke državljani. Ako su osobe uključene u postupak posvojenja državljani različitih država, moraju se ispuniti uvjeti u skladu sa zakonodavstvima svih odgovarajućih država te ne smiju postojati nikakve zapreke u tim zakonodavstvima kako bi posvojenje bilo valjano.

Mjerodavno pravo za odnos između roditelja koji posvajaju i djeteta koje se posvaja:

ako su državljani iste države nakon posvojenja – pravo te države;

ako su stekli novo zajedničko državljanstvo u trenutku posvojenja – pravo države njihova posljednjeg zajedničkog državljanstva;

ako su državljani različitih država prije posvojenja te se njihovo državljanstvo ne mijenja nakon posvojenja ili ako su državljani iste države prije posvojenja, ali se državljanstvo jedne od osoba uključenih u postupak posvojenja promijeni nakon zaključivanja postupka posvojenja – pravo države u kojoj su imali posljednje zajedničko uobičajeno boravište u vrijeme posvojenja;

ako nemaju zajedničko uobičajeno boravište – pravo države čiji je roditelj koji posvaja državljanin ili, ako posvajaju bračni drugovi, pravo kojim se uređuje njihov osobni odnos.

3.5 Brak, nevjenčani parovi/parovi u izvanbračnoj zajednici, partnerstva, razvod, sudski razvod, obveze uzdržavanja

3.5.1 Brak

Materijalne pretpostavke

Mjerodavno pravo za pretpostavke koje moraju ispuniti osobe koje se žele vjenčati i zapreke tome pravo je države čiji su te osobe državljani ako su državljani iste države ili, ako su državljani različitih država, pravo jedne od tih država (članak 13. stavak 1. točka (a) Građanskog zakonika).

Postupovnoppravne pretpostavke

Kako bi brak bio službeno valjan, mjerodavno pravo jest pravo države čiji su državljani osobe koje će sklopiti brak, ako su državljani iste države ili, ako su državljani različitih država, pravo objiju država čiji su državljani ili pravo države u kojoj će se sklopiti brak (članak 13. stavak 1. točka (b) Građanskog zakonika). U skladu s grčkim pravnom sustavom potrebno je ispuniti određene formalnosti kako bi se sklopio brak; zajednice parova koji žive zajedno, ali nisu službeno sklopili brak smatraju se valjanima u Grčkoj ako se smatraju valjanima i u skladu sa stranim pravom te ako te osobe nisu grčki državljani.

Osobni odnosi između bračnih drugova

Osobni odnosi između bračnih drugova odnosi su koji se temelje na braku te nemaju veze s imovinom, kao što su zajednički život te prava i obveze, uključujući uzdržavanje.

Mjerodavno pravo za osobne odnose između bračnih drugova (članak 14. Građanskog zakonika), isključujući uzdržavanje:

ako su bračni drugovi državljani iste države nakon vjenčanja – pravo te države;

ako su bračni drugovi stekli novo zajedničko državljanstvo tijekom braka – pravo države njihova posljednjeg zajedničkog državljanstva;

ako su bračni drugovi bili državljani iste države tijekom braka, a kasnije je jedan od njih postao državljanin druge države – pravo države njihova posljednjeg zajedničkog državljanstva, pod uvjetom da je drugi bračni drug i dalje državljanin te države;

ako su bračni drugovi prije braka bili državljani različitih država te se njihovo državljanstvo ne mijenja nakon vjenčanja ili ako su bili državljani iste države prije vjenčanja, ali se državljanstvo jedne od osoba promijeni nakon sklapanja braka – pravo države u kojoj im je posljednje zajedničko uobičajeno boravište;

ako u braku nemaju zajedničko uobičajeno boravište – pravo države s kojom su bračni drugovi najviše povezani.

Obveze uzdržavanja

Mjerodavno se pravo određuje u skladu s člankom 4. Haške konvencije od 2. listopada 1973. koju je Grčka ratificirala Zakonom 3137/2003, tj. riječ je o pravu države u kojoj je korisnikovo uobičajeno boravište.

Bračnoimovinski režimi

Bračnoimovinski režim primjenjuje se na imovinska prava i pripadajuće obveze koje proizlaze iz braka.

Mjerodavno pravo jest pravo kojim se uređuje osobni odnos bračnih drugova odmah nakon sklapanja braka (članak 15. Građanskog zakonika).

3.5.2 Nevjenčani parovi/parovi u izvanbračnoj zajednici i partnerstva

Grčki pravni sustav priznaje i oblik zajedničkog života izvan braka, kako je propisano Zakonom 3719/2008. Na temelju izričite odredbe utvrđene u prethodno navedenom Zakonu, taj se Zakon primjenjuje na sva registrirana partnerstva uspostavljena u Grčkoj ili pred grčkim veleposlanstvom, neovisno o tome jesu li stranke grčki državljani ili stranci, i u pogledu oblika i sveukupnih odnosa između stranaka. Ako je registrirano partnerstvo uspostavljeno u inozemstvu, mjerodavno pravo u pogledu njegova oblika pravo je propisano u članku 11. Građanskog zakonika, tj. riječ je o pravu kojim se uređuje njegov sadržaj, ili o pravu države u kojoj je uspostavljeno, ili o pravu države čiji su stranke državljani, a mjerodavno pravo u pogledu odnosa stranaka pravo je države u kojoj je partnerstvo uspostavljeno.

3.5.3 Razvod i sudski razvod

Mjerodavno pravo za pitanja koja se odnose na razvod braka ili bilo koji drugi oblik zakonske rastave određuje se na temelju Uredbe (EU) br. 1259/2010 o provedbi pojačane suradnje u području prava primjenljivog na razvod braka i zakonsku rastavu (Rim III.). Ključno je pravilo da bračni drugovi dogovorno mogu izabrati pravo mjerodavno za razvod i zakonsku rastavu, pod uvjetom da je riječ o jednom od prava u nastavku: (a) pravo države u kojoj je uobičajeno boravište bračnih drugova u trenutku sklapanja ugovora ili (b) pravo države u kojoj je bilo posljednje uobičajeno boravište bračnih drugova ako jedan od njih još uvijek ondje boravi u trenutku sklapanja ugovora ili (c) pravo države čije državljanstvo ima bilo koji od bračnih drugova u trenutku sklapanja ugovora ili (d) pravo nadležnog suda.

3.5.4 Obveze uzdržavanja

U prethodno navedenoj Uredbi izričito je navedeno da se ona ne primjenjuje na obveze uzdržavanja bivših bračnih drugova, budući da je to pitanje uređeno člankom 8. Haške konvencije od 2. listopada 1973. koju je Grčka ratificirala Zakonom 3137/2003 kojim je propisano da je mjerodavno pravo pravo države u kojoj je proveden postupak razvoda ili zakonske rastave.

3.6 Bračnoimovinski režimi

Vidjeti posljednji odlomak prethodnog odjeljka 3.5.1.

3.7 Oporuke i nasljedstva

U pogledu pitanja nasljeđivanja, osim oblika koji se upotrebljava za sastavljanje i poništenje oporuke, mjerodavno se pravo određuje na temelju Uredbe (EU) br. 650/2012 o nadležnosti, mjerodavnom pravu, priznavanju i izvršavanju odluka i prihvaćanju i izvršavanju javnih isprava u nasljednim stvarima i o uspostavi Europske potvrde o nasljeđivanju.

Ako postoji oporuka, smatrat će se valjanom ako je sastavljena u obliku koji je propisan bilo kojim pravom u nastavku (članak 1. Haške konvencije od 5. listopada 1961. o sukobu zakona u pogledu oblika oporučnih raspolaganja):

pravo države u kojoj je umrli sastavio oporuku,

pravo države čiji je umrli bio državljanin u trenutku sastavljanja oporuke ili u trenutku smrti,

pravo države u kojoj je bilo boravište ili prebivalište umrloga u trenutku sastavljanja oporuke ili u trenutku smrti,

u dijelu u kojem se oporuka odnosi na imovinu: pravo države u kojoj se imovina nalazi.

3.8 Nekretnine

Mjerodavno pravo za odnose u okviru stvarnih prava koja se odnose na nekretninu utvrđeno je u članku 27. Građanskog zakonika, tj. riječ je o pravu države u kojoj se nekretnina nalazi.

Mjerodavno pravo za odnose koji su kažnjivi u skladu s obveznim pravom, a odnose se na nekretninu utvrđuje se na temelju Uredbe (EZ) br. 593/2008 (Rim I.), pri čemu je opće pravilo da se primjenjuje pravo koje izaberu stranke.

Mjerodavno pravo za oblik prethodno navedenih transakcija pravo je države u kojoj se nekretnina nalazi (članak 12. Građanskog zakonika).

3.9 Nesolventnost

Mjerodavno pravo za stečaj i njegove posljedice utvrđeno je na temelju Uredbe (EZ) br. 1346/2000 o stečajnom postupku, tj. riječ je o pravu države u kojoj je predmetni postupak pokrenut.

Posljednji put ažurirano: 07/06/2017

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća kontaktna točka EJA-a. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska pravosudna mreža i Europska komisija ne preuzimaju nikakvu odgovornost u pogledu informacija ili podataka sadržanih ili navedenih u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.

Zbog povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije države članice trenutačno ažuriraju dio nacionalnih sadržaja na ovim internetskim stranicama. Ako još uvijek ima sadržaja koji ne odražava povlačenje Ujedinjene Kraljevine, to je nenamjerno te će biti izmijenjeno.